

§ 148

Kaupunkiympäristölautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle kaupunginvaltuutettu Ilkka Taipaleen valtuustoaloitteesta koskien aiempia toteutumattomia valtuustoaloitteita

HEL 2017-004749 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Asuntoasiat

1. Perheettömille ja yksinäisille tarkoitettujen asuntojen tuotannon voimakas nostaminen

Asemakaavoituksessa on tavoitteena kaavoittaa asuntotuotantoa 600 000 k-m² vuodessa. Tämän määrän puitteissa on mahdollista osoittaa riittävä määrä myös pienasuntoja. Tämän hetkisen trendin mukaan pienasuntoja halutaan rakentaa kaikkialle kaupungin alueella runsaasti, puhutaan jopa 15 neliömetrin miniasunnoista. Kaavoitus tähtää pitemmän aikavälin kestävään kehitykseen. Huoli on myös perheasuntojen riittävästä varannosta kaupungin alueella siten, etteivät nuoret perheen perustamisen jälkeen joudu muuttamaan kohtuuhintaisen asumisen toivossa kauas huonompien joukkoliikenneyhteyksien ääreen.

Helsingissä on edelleen 1960-luvun ja 1970-luvun lähiöitä, joissa asuntojen keskikoko on pienehkö. Nämä ovat myös olleet segregaatioske- kustelun ytimessä parin viime vuosikymmenen aikana. Mm. reunoille rakentuvien pientaloalueiden kaavoittamisella jo 2002 yleiskaavan ratkaisuin on yritetty pysäyttää tämä kehitys. Monipuolisella asuntorakentamisella voidaan esikaupunkialueillakin varmistaa kattavat palvelut kaikille. Viime vuosina on kaavoitettu myös paljon pienasuntoja.

Asuntotuotantotoimiston tuotannon määrä- ja hallintamuotojakauman tavoitteet on määritetty AM-ohjelmassa, kuten myös omistusasuntotuotannon huoneistotyyppijakauma. Omistusasuntotuotannon ohjauksessa on haluttu turvata perheasunnoiksi soveltuvien asuntojen rakentaminen. Kaupungin vuokra-asuntojen ja asumisoikeusasuntojen kohdalla ohjaus on nykyisin yhtiöillä. Joissain tapauksissa kaavallinen ratkaisu suoraan tai välillisesti vaikuttaa toteutettavaan huoneistotyyppiin tai kokoon.

Vuonna 2016 valmistuneissa Att:n uudishankkeissa kaikkien tavallisten asuntojen keskipinta-ala oli 73,8 m² ja käynnistyneissä uudishankkeissa vastaavasti 62,4 m². Yleisesti ottaen vuokra-asuntojen keskipinta-

alat ovat pienimmät ja Hitas-omistusasuntojen suurimmat ja asumisoi-
keusasuntojen siltä väliltä. Rakennustyyppi vaikuttaa huoneistotyyppi-
ihin ja sitä kautta pinta-aloihin. Kaupungin omassa asuntotuotannossa
pyritään tuottamaan kaikissa hallintamuodoissa monipuolista huoneis-
tojakaumaa erilaisten asuntokuntien tarpeisiin.

3. Liitännäisasuntojen rakentaminen omakotitaloihin ja rivitaloihin - mut-
ta myös kerrostaloasuntoihin

Asemakaavoituksen vuositavoitteen (600 000 k-m²) puitteissa on kaa-
voitettu monipuolista asuntotuotantoa alueiden omista lähtökohdista
käsien. Mm. kaupunkiympäristölautakunnassa 5.9.2017 käsitellyssä
Länsi-Käpylän kaavaehdotuksessa on omakotialueelle kaavoitettu si-
vuuasuntoja. Myös kerrostaloasumisessa on voitu mahdollistaa myö-
hemmin erotettavia sivuasuntoja kaavamääräysten estämättä.

Myös sivuasuntoja on tehty (on osa pääasuntoa). Jos kyseessä on itse-
näinen asunto, on rakentamismääräyksiä noudatettava. Asemakaavan
mahdollistaessa esim. talousrakennuksessa voi olla asumista (Län-
si-Käpylän asemakaavaluonnos).

4. Tontteja Y-säätiölle

Kaupunki luovuttaa tontteja yksityisille toimijoille pääsääntöisesti yleis-
ten hakujen kautta, joihin mm. Y-säätiö on osallistunut ja voi myös jat-
kossa osallistua. Y-säätiölle on viime vuosina varattu tontteja ainakin
Jätkäsaaresta, Kruunuvuorenrannasta ja Pohjois-Pasilan Postipuiston
alueelta. Pääasiallisesti ARA-tuotantoon soveltuvat tontit luovutetaan
kuitenkin Att:lle.

5. Asuntojen sijoittaminen myös teollisuus- ja toimistokiinteistöihin

Puhtaasti toimitila-alueilla ja varsinkin teollisuus- ja varastoalueilla asu-
misympäristö ei useinkaan vastaa asumiselta edellytettäviä vaatimuk-
sia, mikäli halutaan pitää työpaikka-alue alkuperäisessä käytössä. Tä-
mä tuo myös epävarmuutta yrityksille siinä, kuinka turvattu tulevaisuus
niillä alueen yrityksinä on sijaintinsa suhteen. Asukkaat usein valittavat
häiriöistä, jotka ovat tyypillisiä näille alueille – esim. logistiikasta aiheu-
tuva liikenne-, melu- yms. haitta.

Toimitilakiinteistöjä halutaan jo nyt enenevässä määrin muuttaa asumi-
seen esimerkiksi Helsingin kantakaupungin alueella mutta myös esi-
kaupungeissa. Se yksipuolistaa kaupunkia, eikä toimitilaa ole enää tar-
jottavana hyvillä sijainneilla. Se puolestaan vaikuttaa myös palvelutar-
jontaan. Nykytrendin mukaan kaikki kiinteistöt, joilla muutosta on tapah-
tunut, ovat muuttuneet asumiseen kokonaisina rakennuksina. Työpaik-
koja ei juurikaan ole jäänyt jäljelle.

6. Uusien kauppakeskusten päälle (palvelu)asuntoja

Helsingin uuden yleiskaavan tavoitteistossa ja asiakirjamateriaalissa on tuotu vahvasti esiin, että kauppa- ja liikekeskukset tulee integroida asuntorakentamiseen ja tiivistää kaupunkia kestäväällä tavalla tilaa säästäen. Mm. Myllypurossa tällainen ratkaisu kaavoitettiin jo 2000-luvun alussa, jossa ensimmäisessä kerroksessa on liikekeskus ja ylemmissä kerroksissa on asuntoja. Asuntojen integroiminen palvelutoimintoihin on suositeltava ratkaisu, jota asemakaavoituksessa edistetään.

Kommenttina sekä kohtaan 5 että kohtaan 6: Mikäli asuntoja sijoitetaan kauppakeskusten tai teollisuus- ja toimistorakennusten yhteyteen, tulee huomioida erilaisten toimintojen aiheuttamat meluhaitat ja varmistua huolellisesti etukäteen siitä, ettei asunnoille aiheudu terveys- tai viihtyvyyshaittaa aiheuttavaa melua, esimerkiksi runkoäänenä muista tiloista. Myös esimerkiksi kauppojen ja teollisuustoimintojen tavaroiden kuljetuksesta aiheutuu usein huomattavaa meluhaittaa myös yöaikaan.

7. Selvitys, voitaisiinko kaupungin vuokra-asuntoja myydä sovittava määrä asukkaille

Kaupunki myy yksittäisiä omistamiaan vuokrattuja asuntoja (pientaloja ja asunto-osakkeita). Laajempi kaupungin vuokra-asuntoyhtiöiden asuntojen myyminen vaatii kaupungin asunto-omaisuuden linjaamista.

Kaupungin vuokra-asuntojen myyntiä asukkaille ja myynnin vaikutusta asunnottomuuteen ei ole selvitetty. Mikäli asia tulee ajankohtaiseksi, sitä voidaan käsitellä valmisteltavassa kiinteistöstrategiassa.

9. Asuntojen rakentaminen sairaaloiden ja sosiaalialan laitosten tonteille

Asuntojen rakentaminen sairaaloiden ja sosiaalialan laitosten tonteille on mahdollista siinä määrin kuin sosiaali- ja terveyspalvelut eivät itse tarvitse näitä alueita tai laajennusvaraa tonteillaan niille varattua toimintaa varten. Nämä sopivat yleensä hyvin myös oppilaitostoimintaan, jolle tällaisten toimintojen läheisyys voi tuoda synergiahyötyjä asumista enemmän. Vapautuvia sairaala-alueita ollaan kaavoittamassa asunto-tuotantoon.

10. Pientaloalueiden rakennusmääräyksistä

Pientaloalueet on kaavoittajan toimesta pyritty kartoittamaan esim. merkitsemällä niitä 2002 yleiskaavaan rakennuskulttuurisesti merkittäviksi alueiksi. Osalle alueita laadittiin tai oli jo laadittu ohjeistuksia täydennys- ja korjausrakentamisesta. Osan alueiden asemakaavoja muutettiin yleiskaavan ohjaamalla tavalla varustamalla ne alueellisin ja/tai

rakennuskohtaisin suojelumerkinnöin. Näillä alueilla säilyttävä ja yhtenäisyyteen pyrkivä rakentaminen toteutuu parhaiten, kunhan rakennuslupavaiheessa ohjaukseen pystytään varaamaan riittävät resurssit.

Osa Helsingin pientaloalueista on täydentynyt pitkän aikajakson kuluessa ja näillä alueilla on hyvin monen ikäistä rakennuskantaa rintamamiestaloista tasakattoisten talojen kautta aumakattoiseen alppityyliin. Näillä alueilla yhdenmukaisuuden ylläpitäminen/saavuttaminen on hankalaa. Eriytymistä lisäävät myös velvoittavat, muuttuneet vaatimukset esimerkiksi lämmöneristyksen, esteettömyyden ja paloturvallisuuden osalta puhumattakaan elämäntavan muutoksista.

Mainitut Veräjämäki ja Oulunkylä sijaitsevat pääradan varressa ja ovat sellaisina lähteneet kehittymään varsin varhain, jolloin paineet rakentamisen tehostamiselle hyvien kulkuyhteyksien varrella ovat vain kasvaneet. Veräjämäen pientaloalueelle onkin laadittu eri aikoina useita pieniä alueita kattavia asemakaavamuutoksia.

Rakennusvalvonta ohjaa rakentamista asemakaavan edellyttämällä tavalla, joten yhtenäisyyden tavoitteen toteuttaminen lähtee kaavoituksesta. Lisäksi ohjausta viitoittaa maankäyttö- ja rakennuslain 117 § ”Rakennuksen tulee soveltua rakennettuun ympäristöön ja maisemaan ja täyttää kauneuden ja sopusuhtaisuuden vaatimukset”, jonka täyttäminen kirjavaksi muodostuneella vaihtelevista asemakaavamääräyksistä koostuvalla alueella on haasteellista. Näiden alueiden saattaminen yhtenäisemmiksi veisi nykyisillä rakentamista ohjaavilla käytännöillä lähes yhtä kauan kuin niiden kehitykseen nykyiseen asuunsa on mennyt.

Valmiiksi yhtenäisten alueiden ylläpitäminen edellyttää asemakaavallisia toimia.

11. Asuntojen kaavoittaminen Santahaminaan

Uuden yleiskaavan (kaupunginvaltuusto 26.10.2016) mukaan Santahaminaan voidaan kaavoittaa asuntoja, mikäli puolustusvoimat luopuu alueesta. Tällaista ei ole näköpiirissä.

14. Kuva- ja veistostaiteilijoiden käyttö eräiden asuin- ym. talojen suunnittelussa

Kaupungin omassa asuntotuotannossa on tehty yhteistyötä eri alojen taiteilijoiden kanssa monissa hankkeissa. Kohteita on mm. Arabianrannassa, jossa osassa kohteita taide on jo elimellinen osa rakennuksen ulkoista hahmoa. Esimerkkeinä voisi mainita Kaanaankadun betonielementtien reliefit sekä kantavarakenteiset taidepilarit, Posliinikadun graafinen betoni tai Flooranaukion julkisivujen keramiikkakoristeet. Va-

lotateilijat taas ovat osallistuneet rakennushankkeiden suunnitteluun Kruunuvuorenrannassa.

Kun hankkeeseen ryhtyvä kiinnittää riittävät resurssit tekniseen osamiseen, taiteilijoiden käytölle ei ole estettä.

15. Helsingin asuntoasiat yhteen yksikköön

Asuntotuotantopalvelut (Att) ja asuntopalvelut ovat nykyisin osa kaupunkiympäristön toimialaa.

Rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuus / asuntotuotantopalvelu (Att)

Kaupunkiympäristön toimialan rakennukset ja yleiset alueet -palvelukokonaisuuden asuntotuotanto-palvelun tehtävänä on tuottaa rakennuttajapalveluja kaupungin asuntokohteiden uudisrakentamis- ja peruskorjaushankkeiden toteutuksessa. Rakennuttajapalveluiden tilaajina toimivat kaupungin omistamat kiinteistöyhtiöt. Rakennuttajapalvelu sisältää mm. hankkeiden suunnittelun, urakoitsijoiden kilpailutuksen, rakentamisen valvonnan ja vastaanottamisen, takuuajaisen seurannan sekä kohteen luovuttamisen tilaajalle. Asuntotuotanto-palvelu toteuttaa kaupungin asuntorakentamista kaupungin strategian ja AM-toteutusohjelman mukaisella tavalla. Strategian ja AM-ohjelman päämäärien ja tavoitteiden määrittelyssä on otettu huomioon mm. toteutettavien asuntojen määrä ja monimuotoisuus sekä erilaisten asukasryhmien ja erityisryhmien asumisen vaatimukset ja järjestelyt. Asuntojen käyttäjän toiminnallisten tarpeiden kartoittamiseksi asuntotuotanto-palvelu toimii yhteistyössä kaikkien kaupungin asuinkiinteistöjen ja asumisjärjestelyjen kanssa toimivien tahojen kanssa.

Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus / kaupunkiympäristön asukas- ja yrityspalvelut / asuntopalvelut

Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden kaupunkiympäristön asukas- ja yrityspalveluiden asuntopalveluiden tehtävänä on toteuttaa asumisen viranomaispalveluja, asunnonvälitystä ja neuvontaa.

Asuntoviranomaisena asuntopalvelut vastaa Helsingissä ARA-vuokra-asuntojen asukasvalinnan valvonnasta. Asuntopalvelut ylläpitää vuokra-asukkaiden hakijarekisteriä ja suorittaa vuokraajien välitystoimintaa kaikille kaupungin vuokra-asunto-omaisuutta omistaville tahoille.

Viranomaisvalvojana asuntopalvelut ei voi toimia toteuttajana tehtävissä, jotka sisältyvät sille määriteltyyn valvontatehtävään.

Asuntopalvelut-yksikkö ja Att (nykyinen asuntotuotanto-palvelu) ovat tehneet säännöllistä yhteistyötä koskien mm. asuntomääriä, asuntojen suunnittelua, aikatauluja ja kysyntää. Nykyisen organisaation mukaan asuntotuotantopalvelut ja asuntopalvelut kuuluvat selkeämmin samaan kaupunkiympäristön toimialan toimintaympäristöön mahdollistaen hyvän yhteistyöhön edelleen kehittämisen.

Asunnon käyttäjien ja eri ihmisryhmien tarpeiden huomioimiseksi ja hankkeiden suunnittelua varten asuntotuotanto-palvelu ja kiinteistöjen eri omistajatahot päivittävät yhteistyössä suunnitteluohjeita ja käyttäjäryhmien asumistarpeita.

Asuntovuokrausprosessissa asuntopalvelujen osuutena on tehdä hakijajärjestelmästä vuokralaisvalintoja yhtiöiden puolesta. Tämän jälkeen asuntojen omistajatahot jatkavat vuokrausprosessin loppuun.

Erityisryhmien asukasvalinnat tekee sosiaali- ja terveystoimiala.

Terveys- ja sosiaaliasiat

18. Melutason vähentäminen julkisissa tiloissa ja tapahtumissa

Suosittelavaa on huolehtia siitä, etteivät melutasot ole tapahtumissa tai julkisissa tiloissa tarpeettoman korkealla kuulovaurioiden välttämiseksi asetettujen toimenpiderajojen suhteen.

Ympäristöasiat

24. Kaupunginosien keskustojen reformi

Asemakaavoituksessa on tavoiteltu aloitteessa mainittua reformia täydennyskaavoituksen keinoin. Kaupunginosien keskustoja on kehitetty useiden viime vuosien ajan. Kokonaan uudistunut keskusta on mm. Myllypurossa. Keskustojen täydennyskaavoitus on käynnissä mm. Melunmäessä, Kontulassa, Vuosaarella, Laajasalossa ja Jakomäessä. Onnistuminen on kiinni myös paikallisista olosuhteista.

Helsinki kehittää määrätietoisesti ja tasapainoisesti asuinalueitaan osana kaupunkirakenteen tiivistymistä ja verkostokaupungin kehittämistä. Erityistä kehittämistä vaativille alueille kohdistetaan samanaikaisesti muun muassa täydennysrakentamiseen ja julkisen ympäristön parantamiseen liittyviä toimenpiteitä. Esimerkiksi vuonna 2014 käynnistyneessä Meri-Rastilan kaupunki uudistuksessa parannetaan alueen julkisia kaupunkitiloja ja laaditaan alueen täydennysrakentamiseen tähtäävää asemakaavaa. Kaupunki uudistus käsittää Meri-Rastilan metroaseman ympäristön, ostarin, torin, 1990-luvun alun asuinrakennukset ja kaikki alueen puistot. Malminkartanossa käynnistyi uudistushanke syksyllä 2016. Hankkeen tavoitteena on parantaa alueen julkista ympäristöä, si-

joittaa uutta asuntorakentamista alueelle sekä edistää asukastoimintaa. Kummassakin hankkeessa on erityisesti painopisteinä asema-alueet, ostarit ja muut keskeiset julkiset tilat, jotka ovat alueen tärkeitä käyntikortteja.

25. Siirtolapuutarhamökkialueiden lisääminen

Siirtolapuutarha-alueiden lisäämisessä on edetty kaupunginvaltuuston määrittelemien periaatteiden mukaisesti. Kaupunginvaltuusto kehotti kesäkuussa 2008 eräiden valtuustoaloitteiden käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitusta huolehtimaan siitä, että Helsinkiin kaavoitetaan lisää siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueita. Kaupunginjohtaja asetti elokuussa 2008 työryhmän kartoittamaan siirtolapuutarha- ja mökkikyläkäyttöön soveltuvia alueita Helsingissä ja kaupungin muissa kunnissa omistamalla mailla sekä tekemään ehdotuksen tähän käyttöön varattavista alueista, niille soveltuvista toteuttamismalleista ja toteutusaikatauluista.

Siirtolapuutarha- ja kesämajatyöryhmän raportti valmistui helmikuussa 2009. Raportti sisältää inventointi- ja suunnitteluaineiston nykyisistä siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueista ja niiden laajentamismahdollisuuksista sekä kartoituksen käyttöön soveltuvista uusista alueista. Lisäksi raportissa käsitellään siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden hallinto- ja toteutusmallien kehittämismahdollisuuksia. Työryhmän ehdotukseen sisältyy seitsemän aluetta Helsingissä ja yksi alue Vihdissä Helsingin kaupungin omistamalla maalla. Ehdotukseen sisältyy neljän nykyisen siirtolapuutarha-alueen laajentamismahdollisuus sekä kolme mahdollisuutta uusille kesämaja-alueille. Ehdotukseen sisältyy myös erilaisia Helsingin omistamia saaria ja ulkoilualueita, joille voidaan kehittää uudenlaisia lyhytaikaiseen vuokramökkeilyyn perustuvia vapaaajan ja virkistyksen toimintoja.

Uusien siirtolapuutarha-alueiden perustaminen ja nykyisten alueiden laajentuminen on mahdollistettu kaavoituksessa: Suutarilan siirtolapuutarhan asemakaava on vahvistettu vuonna 2015 ja Vartioharjun linnavuoren siirtola-puutarhan asemakaava on vielä päätöksentekoprosessissa. Myös kaavoitusta, joka mahdollistaa nykyisten siirtolapuutarha-alueiden laajentamisen, on edistetty. Vihdin Eerolan ryhmäpuutarhan teknisistä ratkaisuksista on laadittu työryhmän esityksen mukaisesti yleisuunnitelma määrä- ja kustannusarvioineen. Helsingin kaupunki etsii alueelle toteuttajaa, joka sitoutuu suunnittelemaan ja rakentamaan alueen valmiiksi kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti.

Työryhmä esitti, että kokonaan uusien siirtolapuutarhojen tulee rakentua ja olla ylläpidettävissä kokonaisuudessaan yhdistyksen tai sitä varten perustettavan yhtiön jäsenten omakustannusperiaatteella. Kaupun-

ki osallistuu vuokraamalla maan ja olemalla alkuvaiheessa apuna yhdistystä tai yhtiötä perustettaessa. Samoin kaupunki osallistuu kustannuksiin, mikäli alueelle osoitettaisiin palsta, mökki tai muita alueita kaupunkilaisten yleiseen käyttöön. Työryhmä ei pitänyt suotavana siirtolapuutarha- ja kesämaja-alueiden toteuttamista yleiseen puistorakentamiseen varatuilla määrärahoilla vaan katsoi, että rahoitustarve tulee ottaa huomioon taloussuunnitelmissa erillisenä määrärahana.

Siirtolapuutarha-alueille ei ole varattu kaupungin investointirahoituksessa määrärahaa. Puistoinvestointeja on viime vuosina ohjattu asuntotuotannon edistämiseen sekä peruskorjaukseen.

26. Töölönlahden ruoppaus

Kaupunginvaltuutettu Ilkka Taipaleen aloitteesta tämä asia on ollut käsitellyssä viimeksi vuonna 2009. Tuolloin ympäristökeskus ei kannattanut lahden kunnostamista ruoppauksella. Silloisen ympäristökeskuksen vastineen argumentit ovat edelleen päteviä.

Kaupunkiympäristön toimialan palvelut ja luvat -palvelukokonaisuuden ympäristöpalvelut seuraa Humallahden lisäveden johtamisen vaikutuksia Töölönlahden tilaan. Kaikkia kunnostukselle asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu, mutta monilta osin on edetty parempaan suuntaan. Hygieeninen laatu on parantunut juoksutuksen aloittamisen jälkeen tavoitteiden vaatimalle tasolle, ja levähaittoja esiintyy nykyään vain harvoin. Myös hapen kyllästysasteen osalta tavoite täyttyy suurimmaksi osaksi. Sen sijaan näkösyvyys ja fosforipitoisuus ovat vielä jääneet tavoitteista, vaikka niissäkin on tapahtunut parannusta juoksutusta edeltävään tilaan verrattuna.

Yksi vaihtoehto olisi pyrkiä vaikuttamaan tuloveden laatuun. Töölönlahden kunnostamisen hankesuunnitelmassa (rakennusvirasto vuonna 2000) todetaan, että kauempaa Seurasaarenselältä olisi mahdollista johtaa vieläkin parempilaatuista vettä Töölönlahdelle. Linjan mitoituksessa on varauduttu vedenottoputken siirtämiseen aina keskiselle Seurasaarenselälle saakka, mutta tämä lisäisi kustannuksia ja pienentäisi johdettavan veden suurinta mahdollista määrää.

Töölönlahden kunnostamisprosessin vaiheissa vahvasti esillä ollut sedimentin käsittelyä yhdessä juoksutuksen kanssa on pohdittu useaan otteeseen jo ennen juoksutuksen aloittamistakin ja sillä on esitetty olevan positiivisia vaikutuksia. Ennen kemialliseen käsittelyyn tai muihin toimenpiteisiin ryhtymistä päätettiin kuitenkin tarkkailla lisäveden johtamisen vaikutusta Töölönlahden veden laatuun, jotta mahdolliset lisätoimet osattaisiin mitoittaa oikein ja kustannustehokkaasti.

Töölönlahdelle on asetettu elokuussa 2017 laitteisto, jonka potentiaalia hajottaa sedimentistä orgaanisia haitta-aineita, kuten PAH-yhdisteitä ja öljyä, tutkitaan. Menetelmän avulla voitaisiin merisedimenttien kunnostuksessa mahdollisesti välttää laajat ruoppaukset. Tutkimus toteutetaan kahden hankkeen yhteistyönä ja siihen osallistuvat Helsingin kaupunki, Suomen ympäristökeskus, Helen Oy, Eko Harden Technologies Oy ja Lamor Corporation Ab. Hankkeet saavat rahoitusta Tekesiltä ja EU:n H2020-ohjelmalta sekä tukea yhteistyökumppanilta Lip-Lap Laituri Oy:ltä. Tutkimushanke on myös Elävä Itämeri -säätiön (BSAG) sekä Itämerihaasteen sitoumushanke.

Töölönlahdella olevilla toiminnoilla on voimassa oleva ympäristölupa kunnostamiselle lisävettä pumpaamalla, pohjoispään Keski-Pasilan hulevesiratkaisulle, rautatiesillan tulvaporveille sekä eteläosan puiston vaatimille vesirakenteille. Mikäli Töölönlahtea päädyttäisiin kunnostamaan ruoppaamalla, niin toimenpiteen vaikutukset em. ympäristöluvan varaisiin toimenpiteisiin tulee huomioida.

27. Kattopuutarhojen toteutus Helsingissä

Kaavoituksen keinoin on edistetty kattopuutarhoja ja viherkattoja viime vuosina Helsingissä.

28. Kasvitieteellisten puutarhojen yhdistäminen arboretumkäytävällä

Aloitteessa ehdotetaan Helsingin yliopiston kasvitieteellisen puutarhan ja Helsingin kaupunginpuutarhan eli Talvipuutarhan välisen alueen kehittämistä arboretum-tyyppiseksi viherkäytäväksi, jossa eri kasvit olisi merkitty monikielisin opastein.

Reitti Helsingin yliopiston kasvitieteellisen puutarhan ja Helsingin kaupunginpuutarhan välillä sijaitsee Helsingin vanhimmilla rakennetuilla puistoalueilla, jotka ovat osa Töölönlahden ympäristön Helsingille tunnusomaista näkymää. Alueen viheralueisiin liittyy paljon puutarhataiteellisia ja kulttuurihistoriallisia arvoja, joita on selvitetty vuosina 2013 – 2017 laadituissa ympäristöhistoriallisissa selvityksissä Eläintarhan ja Linnunlaulun alueista sekä Kaisaniemen puistosta. Ehdotettu arboretumkäytävä muodostuu osa-alueista, joilla on merkittäviä kulttuurihistoriallisia ja kasvillisuuteen liittyviä arvoja. Alueelle mahdollisesti tehtävät uudet istutukset tulee tehdä harkitusti ja sovittaa paikkoihin, jotka täydentävät jo olevia puutarhataiteellisia aiheita ja vahvistavat alueen kulttuurihistoriallista arvoa. Sen vuoksi aikaisemmassa, vuodelta 2000 olevassa vastauksessa todetaan ajatus, joka nimeämällä reitin varrella jo kasvavia puita ja pensaita nimikylteillä sekä laatimalla reitistä kartta ja opas ilman täydennysistutuksia olisi edelleen alueelle sopivin ratkaisu.

Arboretum-tyyppisen viherkäytävän perustaminen kaupunkiympäristöön on hoidon näkökulmasta vaativaa. Hanke tulisi kytkeä osaksi alueella tehtäviä muita kunnostustoimenpiteitä. Kaisaniemen puiston kunnostus tehdään tulevaisuudessa porrastetusti usean vuoden aikana. Sen kustannusarvio on 16 miljoonaa euroa, mutta kunnostuksen rahoitus puuttuu. Taloustilanteen vuoksi hankkeiden toteuttaminen ajoittuu pitkälle aikavälille. Ehdotettua arboretumkäytävää ei ole toistaiseksi pystytty toteuttamaan.

29. Kaupunkiarboretum Vesalaan

Mellunmäen ja Vartioharjun pohjoisosaan laaditaan yleisten alueiden nykytilaa, ylläpitoa ja kehittämistä kartoittava aluesuunnitelma. Esitettyä kaupunkiarboretumia tutkitaan aluesuunnitelman laatimisen yhteydessä. Yhtenä mahdollisuutena voisi olla toteuttaa kaupunkipuuarboretum pienimuotoisesti ja hajautetusti Vesalan puistoalueille.

Hanke edistää puistojen monimuotoisuutta myönteisesti, ja laadittaessa aluesuunnitelmaa sille voidaan osoittaa paikka tai paikkoja yhdessä alueen asukkaiden kanssa. Arboretum tulee ensisijaisesti toteuttaa yhteisöllisenä, jossa esimerkiksi paikallisyhdistys olisi mukana ja ottaisi vastuuta.

Vesalassa on Aarrepuisto, jonka puuvartisten kasvien lajivalikoima on arboretum-tyyppinen. Aarrepuisto palkittiin vuonna 2008 Vuoden ympäristörakenne -palkinnolla.

30. Lastentarhojen ja koulun pihojen istuttaminen oppilaiden toimesta

Asuinalueiden julkisten pihojen monipuolistaminen edistää kaikille ikäryhmille sopivaa toimivaa ja monipuolista kaupunkia.

Kaupunki on toteuttanut koulujen pihojen toiminnallisuuteen ja kehittämiseen liittyviä parannushankkeita. Muun muassa lähiörahaston rahoituksella toteutetussa aktivoivat pihat -hankkeessa on kehitetty koulupihojen toiminnallisuutta. Tavoitteena on tehdä monipuolisia koulupiharatkaisuja, jotka motivoivat monipuolisesti leikkiin, liikuntaan, toimintaan ja opiskeluun. Pihat ovat sekä koululaisten että alueen asukkaiden käytössä.

Helsingin lähiöprojektin tukema Lähiöpuutarha-hanke käynnistyi maaliskuussa 2016 nuorisosiainkeskuksen koordinoimana. Lähiöpuutarhahankkeessa Kumpulan kasvitarhan toimintaa kehitetään ja puutarhатыön menetelmiä kokeillaan osana alue- ja nuorisotyötä. Jakomäessä puolestaan viljelykset sijaitsivat Jakomäen aukiolla nuorisotalon, perhekeskus Punahilkkan ja kirjaston edessä. Myös Päiväkoti Kotilolla oli omat viljelyksensä. Kontulassa viljelykset sijaitsivat kirjaston, nuorisota-

lon, päihdekuntoutujien päiväkeskus Sympiksens sekä Lastenkaaren läheisyydessä.

31. Veräjämäen Kaarlo Haltian puiston kunnostus

Kaarlo Haltian puiston kunnostus on vuosien varrella ollut esillä useaan otteeseen. Puistojen ja viheralueiden rakentamiseen ja peruskorjaukseen osoitetut määrärahat ovat vaihdelleet vuosittain. Muutokset ovat tarkoittaneet myös puistojen peruskorjauksien siirtämistä eteenpäin uusien asuinalueiden puistojen ollessa etusijalla. Kaupungin kasvaessa ja palvelutarpeiden lisääntyessä on Kaarlo Haltian puiston peruskorjauksen sijaan päädytty korjaamaan Oulunkylän alueen leikkialueita, koiraaitauksia ja esimerkiksi Pikkukosken uimarannan ympäristöä.

Vuonna 2003 valmistuneessa Oulunkylän ja Koskelan aluesuunnitelmassa todetaan, että jos asukashanke Kaarlo Haltian muistomerkistä toteutuu, puisto kunnostetaan hankkeen kanssa rinnakkain. Muistomerkkiasia on viimeksi oltu yhteydessä kaupunkiympäristön toimialaan syksyllä 2016.

Vuoden 2018 aikana käynnistyy Oulunkylän alueen aluesuunnitelman laadinta. Aluesuunnitelmassa, joka tehdään yhteistyössä asukkaiden ja paikallisten toimijoiden kanssa, kartoitetaan myös suunnittelualan puistojen peruskorjaustarpeet. Aloitteessa esiin tuotu toive Kaarlo Haltian puiston kunnostamiseksi otetaan suunnittelutyössä huomioon.

Erilaisten ja hyvin tarpeellisten kierrätysastioiden sijoittelu on tiivistävässä kaupungissa vaikeaa. Kierrätysastioiden sijoittelussa pitää ottaa huomioon astioiden tyhjennyksen ja autolla lähelle pääsyn lisäksi myös paloturvallisuus. HSY ja muut toimijat ovat yhteistyössä keskittäneet kierrätysastioita samoihin paikkoihin.

32. Valosaasteen vähentäminen

Kaupunki on pyrkinyt tarpeettoman valon ja häiriövalon vähentämiseen julkisessa ulkovalaistuksessa jo usean vuoden ajan. Tätä on edesautannut uusi valaistustekniikka, jolla valo saadaan ohjatuksi paljon aikaisempaa paremmin haluttuihin kohteisiin. Vaakatason yläpuolelle suunnattava valo ei ole enää sallittua.

Kaupungin julkisen ulkovalaistuksen tavoitteet ja periaatteet on määriteltävä kaupunginhallituksen vuonna 2015 hyväksymässä Ulkovalaistuksen tarveselvityksessä. Siinä on mm. määriteltävä tarkoituksenmukaiset valaistusluokat ja valaistustavat erityyppisille kaduille ja alueille. Tarveselvityksen suositusten mukaisesti ollaan lisäksi laatimassa ohjeistuksia mm. ranta-alueiden valaistusperiaatteista sekä laatimassa yleis-

suunnitelmia rantareittien valaisemisesta sekä pimeäksi jätettävistä alueista.

Kaupunki on lisäksi ottanut käyttöön valaistuksen ohjaustavat, joilla valaistusta voidaan säätää olosuhteiden ja tarpeiden mukaisiksi. Tällä vähennetään merkittävästi tarpeetonta valaisemista. Valaistuksen tehokas ohjaus ei ole vielä mahdollista vanhimpien valaisinten osalta, mutta käyttö laajenee jatkuvasti valaisinkannan uusiutuessa.

Tarpeettoman valon ja häiriövalon määrittelemiseksi ja mittaamiseksi ei ole olemassa menetelmiä, joiden pohjalta asiaa voitaisiin seurata. Sen sijaan kaupunki seuraa tiiviisti julkiseen ulkovalaistukseen käytettävän energian määrää ja se esitetään vuosittaisessa ympäristöraportissa. Valaistukseen käytetty kokonaisenergia on vuodesta 1997 vuoteen 2016 vähentynyt 28 %, vaikka valaistavat alueet ovat samaan aikaan lisääntyneet 22 % kaupungin rakentumisen ja kasvun takia.

33. Hyötykotieläinten pito kaupungissa

Kaupungissa saa pitää hyötyeläimiä, ja etenkin kesäkanoja ja -lampaita pidetään Helsingissä jonkin verran. Eläinten pitopaikan ja hoidon on täytettävä eläinsuojelulainsäädännön vaatimukset. Etenkin isojen hyötyeläinten pitoa rajoittaa kuitenkin kaupunkirakenteen tiiviys, ja esimerkiksi sikojen pitäminen ilman kohtuutonta hajuhaittaa naapurustolle olisi taajamassa vaikeaa. Useat palvelukeskukset, perhekodit ja vanhustentalot, esimerkiksi Riistavuoren, Siltämäen ja Kontulan palvelukeskukset, pitävät tai ovat pitäneet kesäkanoja ja/tai lampaita.

34. Höyrylaiva Vantaanjoelle

Vantaanjoen vesiliikennettä Helsingin kaupungin alueella rajoittaa Uudenmaan ympäristökeskuksen päätös, joka kieltää yli 5 hevosvoiman tehoisilla vesikulkuneuvoilla ajamisen joessa. Päätöksen perusteena on nopeasti kulkevista vesikulkuneuvoista joen muulle käytölle aiheutuva vaara sekä virkistyskalastukselle, melonnalle ja vesilintujen poikasille aiheutuva häiriö. Nopeakulkuisten vesikulkuneuvojen käyttö lisää rantojen eroosiota. Vantaanjoen pääuoma kuuluu Natura 2000 -verkostoon uomassa esiintyvän uhanalaisen vuollejokisimpukan perusteella. Vantaanjoen syvyys vaihtelee uoman eri osissa ja vedenkorkeus ja virtaama vaihtelevat vuoden mittaan.

Virkistyskäytön kehittämisen näkökulmasta Vantaanjokea pitkin kulkevalla pienimuotoisella vesiliikenteellä olisi varmasti positiivisia vaikutuksia ja se tukisi Helsingipuiston yleissuunnitelman tavoitteita alueen yhtenäisyyden ja jatkuvuuden edistämisestä sekä matkailukohteiden saavutettavuudesta. Veneyhteyden avulla voitaisiin parantaa esimerkiksi Haltialan tilan ja Tuomarinkylän kartanon välistä yhteyttä.

Lähivuosina Helsinki suuntaa voimavaroja merialueen vesiliikenteen kehittämiseen kaupunkistrategian ja yleiskaavan tavoitteiden mukaisesti. Vantaanjoen jokiveneliikenteen saaminen taloudellisesti kannattavaksi on arvioitu varsin haasteelliseksi. Mikäli ilmenee, että pienimuotoisen veneliikenteen toteuttamisesta kiinnostuneet yrittäjät olisivat valmiita investoimaan Vantaanjoen virkistyskäyttöä ja luontoarvoja haittaamattomaan vesiliikenteeseen, on kaupunkiympäristön toimiala valmis yhteistyössä yrittäjien ja vesiliikenteestä vastaavan kulttuuri- ja vapaaajan toimialan kanssa tutkimaan toiminnan edellytyksiä. Ennen tarkempaa suunnittelua ja toimenpiteitä tulee huolellisesti arvioida toiminnan ympäristövaikutukset ja etsiä yleisiltä alueilta sopivia rantautumispaikkoja.

35. Helsingin kaupungin veistosten ja muistomerkkien kyltit

Helsingissä on lähes 500 ulkoveistosta, ympäristötaiteen teosta ja historiallista muistomerkkiä. Helsingin kaupungin taidemuseo vastaa kaupungin kokoelmassa olevasta noin 250 teoksesta.

Kaupunkiympäristön toimiala on lisännyt asukkaiden ja vierailijoiden tietoisuutta myös tällä osa-alueella, sillä monet veistokset ja muistomerkit sijaitsevat yleisillä katu- ja puistoalueilla. Vuosina 2014 - 2017 valmistui yhteensä neljäntoista muistomerkkin esittelyfilmiä ja Internet-sivut. Itsenäisyyden juhlavuodeksi 2017 toteutettiin Suomen presidentistä kertova verkkosivusto. Presidenttien muistomerkeillä on QR-koodillinen laatta, joka avaa opastavan Internet-sivuston.

Helsingin kaupungin taidemuseon veistospankkiin (www.hamhelsinki.fi/veistokset) on koottu kaikkiaan 450 veistoksen tiedot. Perustietojen lisäksi pankista löytyy taustoja teoksista ja veistosten sijaintikartta. Sijaintitiedot löytyvät myös avoimena datana. Julkisilla paikoilla, kuten kiinteistöjen pihossa, on myös yritysten, valtion laitosten ja yksityisten tahojen omistamia teoksia. Vaikka teokset eivät kuulu taidemuseon kokoelmiin, myös niistä löytyy tietoja veistospankista.

36. Laattojen lisääminen Helsingin rakennuksiin

Kaupunkiympäristön toimiala lisää historian kannalta merkittäviin kaupungin omistamiin rakennuksiin historiaa kuvaavia laattoja kaupungin museon esityksestä.

37. Katumeroiden suurentaminen ja selkeyttäminen kaupungin rakennuskannassa

Katumeroiden havaittavuus on tärkeä osa toimivaa pelastustoimintaa ja helpottaa myös kaupunkilaisten elämää. Pelastuslaitos edellyttää, että rakennukset on varustettu numero- ja kirjainkyltein. Niiden tulee olla

näkyvällä paikalla ja joko sisältä valaistuja tai muuten esim. katuvalojen valaisemia.

Havaittavuudelle oleellista on, että paikat ovat kutakuinkin johdonmukaisia (sisäänkäyntien yläpuolella tai vieressä jne.) ja kyltin olemus on ”virallinen” tai perinteinen (mustavalkoinen ja kooltaan tyyppillinen), jotta merkit eivät sekaannu mainoksiin yms. ilmoituksiin. Kasvillisuutta tulee huoltaa siten, ettei se peitä merkintää.

Myös kaupunkilaiset ovat tottuneet etsimään tietyn tyyppistä ja kokoista merkintää. Uusilla alueilla ja suurissa kortteleissa on lisäksi tonttiopasteita yleensä kaikkien sisääntuloreittien yhteydessä.

Kaupunkikuvallisesti opasteiden näkyvyydestä pyritään pitämään huolta rauhoittamalla niiden ympäristö erilaisilta mainoksilta ja havainnointia häiritseviltä valoilta. Perinteinen malli on tunnistettava ja uskottava opaste ja se mieltyy osoitteeksi erottuen liikkeiden ja yritysten opasteista.

Kaupunkikuvallisesti rakennuskanta on niin monimuotoinen, että varsinainen läpikäyvä projekti, jossa merkintöjen kokoa oleellisesti muutettaisiin, ei vaikuta välttämättömältä, kunhan yllämainituista seikoista huolehditaan ja uudet alueet varustetaan niiden rakenteen edellyttämällä opastejärjestelmällä.

38. Nikkilän sairaalan hautausmaan kunnostaminen

Sipoon kunta on lunastanut Nikkilän sairaalan hautausmaan.

39. Hajuton, meluton, kynnyksetön kaupunki

Helsingin kaupunki edistää esteettömyyttä kaikessa toiminnassaan.

Muut asiat

45. Maksuton joukkoliikenne

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL) vastaa joukkoliikenteen järjestämisestä Helsingissä. Tehtävänsä liittyen HSL hyväksyy toimialueellaan noudatettavan joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmän sekä liikenteen taksat. Päätös lippujen hinnoista ja joukkoliikenteen maksuttomuudesta kuuluu HSL:n toimivaltaan.

Helsingin kaupungin liikennelaitos (HKL) teki vuonna 2008 selvityksiä maksuttoman joukkoliikenteen vaikutuksista Helsingissä. Työssä selvitettiin maksuttoman joukkoliikenteen vaikutuksia liikkumistottumuksiin, yksityisautoiluun, liikenteen päästöihin ja energiankulutukseen, joukko-

liikenteen hoitoon ja sen kilpailukykyyn sekä kokonaisrahoitustarpeeseen.

Tutkimusten mukaan joukkoliikenteen hinnan merkitys on autoilijalle kulkutavan valinnassa pieni. Joukkoliikenteen maksuttomuus Helsingissä lisäisi joukkoliikennematkoja noin kolmanneksella, ja tämä siirtymä tulisi pääosin lyhyistä jalan tai polkupyörällä kuljetuista matkoista. Typpioksid- ja hiukkaspäästöt vähenisivät noin 3 %.

Matkustajamäärien kasvu edellyttäisi vuoromäärien lisäämistä, jolloin joukkoliikenteen palvelutaso entisestään paranisi. Lyhyiden matkojen merkittävä lisääntyminen hidastaisi joukkoliikennettä ja heikentäisi sen täsmällisyyttä.

Maksuton joukkoliikenne lisäsi selvitysajankohdan vuotuista rahoitustarvetta yli 140 miljoonalla eurolla menetettyjen lipputulojen ja kasvavien liikennöintikustannusten seurauksena.

Pitkällä aikavälillä liikkumisen hinnan aleneminen voi johtaa yhdyskuntarakenteen hajautumiseen. Joukkoliikennepalvelun arvostuksen kannalta on tärkeää, että sillä on jokin hinta – maksava asiakas on muun muassa motivoitunut valvomaan saamansa palvelun laatua.

Kaupunkiympäristölautakunta ei pidä maksuttoman joukkoliikenteen kokeilua perusteltuna.

46. Rengasmetro

Vuosien varrella raskaan raideliikenteen tavoitteellisia verkkoratkaisuja on suunniteltu useissa selvityksissä. Tutkituissa erilaisissa verkoissa on aina ollut säteittäisten linjojen lisäksi reittivaihtoehtoja, jotka kiertävät Helsingin niemeä rengasmaisesti. Näille linjauksille ominaista on kuitenkin aina ollut vähäinen matkustajamäärä. Missään selvityksistä matkustajamäärä ei ole tullut niin suureksi, että kysynnän hoitaminen metron kaltaisella suuren kapasiteetin joukkoliikennevälineellä olisi taloudellisesti järkevää. Rengasmetron investointi- ja käyttökustannukset suhteessa matkustamisessa saataviin hyötyihin ovat liian suuret.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Outi Karsimus, kehittämisspalvelupäällikkö, puhelin: 310 37364
outi.karsimus(a)hel.fi

Liitteet

1 Taipale Ilkka ym. valtuustoaloite Kvsto 19.4.2017 asia 24

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Kaupunginkanslia pyytää valtuustoaloitteesta kaupunkiympäristölautakunnan lausuntoa kaupunginhallitukselle 20.10.2017 mennessä.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Outi Karsimus, kehittämispalvelupäällikkö, puhelin: 310 37364
outi.karsimus(a)hel.fi

Liitteet

1 Taipale Ilkka ym. valtuustoaloite Kvsto 19.4.2017 asia 24

Oheismateriaali

1 Allekirjoitettu Taipale Ilkka ym. valtuustoaloite Kvsto 19.4.2017 asia 24

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano